

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI-4101-008-05/2014
P/14/103

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/103 – Nadzór wojewodów nad wykonywaniem przez jednostki samorządu terytorialnego wybranych zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku	
Kontroler	Janusz Zawirski – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 89600 z dnia 27 maja 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)	
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomoc Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem (zwany dalej „MOPS”)	
Kierownik jednostki kontrolowanej	Monika Wiczolek, kierownik MOPS	(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Pozytywna ocena wynika z przyjęcia właściwych rozwiązań organizacyjnych związanych z wykonywaniem tego zadania, prawidłowej i efektywnej jego realizacji, właściwego wydawania decyzji administracyjnych o przyznaniu tych świadczeń oraz zgodnego z przeznaczeniem wydatkowania dotacji celowych.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na nieposiadaniu przez pięć (z sześciu) osób wykonujących ww. specjalistyczne usługi opiekuńcze – w zakresie określonym w § 2 ust. 1 lit. a rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych² – przeszkolenia dotyczącego umiejętności kształtowania motywacji do akceptowanych przez otoczenie zachowań, kształtowania nawyków celowej aktywności oraz prowadzenia treningu zachowań społecznych (wymóg § 3 ust. 4 powołanego rozporządzenia).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja świadczeń specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z § 3 ust. 1 i 2 pkt 6 Statutu MOPS z dnia 30 czerwca 2004 r., realizacją zadania zleconego w zakresie świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi zajmuje się MOPS. Usługi te polegały głównie na uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia oraz udzielaniu wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego. W latach 2011–2013 usługi te świadczone wyłącznie trojgu dzieciom (osoby dorosłe nie składały wniosków w tym zakresie). Zadanie to realizowane było przez sześć osób zatrudnionych na umowę-zlecenie, posiadających kwalifikacje i specjalistyczne przygotowanie zawodowe, o których mowa w § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych i były zatrudnione na pełnych etatach w placówkach wymienionych w § 3 ust. 2 pkt 3 tego rozporządzenia. Jedna osoba, posiadająca tytuł mgr pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej oraz studia podyplomowe z logopedii i kurs kwalifikacyjny z oligofrenopedagogiki, usługi te świadczy od stycznia 2011 r. Pozostałe osoby (cztery z tytułami mgr pedagogiki specjalnej i jedna z tytułem doktora nauk z zakresu

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. Nr 189, poz. 1598 ze zm.

psychologii klinicznej dzieci i młodzieży oraz ukończonymi kursami kwalifikacyjnymi z zakresu terapii i edukacji dzieci upośledzonych) pracowały w latach 2011–2012 przez okres od 5 miesięcy do 2 lat. (dowód: akta kontroli, str. 4-25 i 48-50)

W okresie objętym kontrolą Urząd Miejski w Wysokiem Mazowieckiem nie kontrolował w MOPS udzielania świadczeń w formie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Niemniej jednak Komisja ds. Rodziny i Polityki Społecznej oraz Rada Miasta analizowały coroczne sprawozdania z działalności MOPS (obejmujące m. in. wykonywanie ww. usług), do których nie wnoszono uwag. Kontrolę w tym zakresie przeprowadził (w czerwcu 2012 r.) Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku, w wyniku której nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. (dowód: akta kontroli, str. 26-47 i 94-98)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na nieposiadaniu przez pięć (z sześciu) osób, wykonujących (w latach 2011–2012) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie określonym w § 2 ust. 1 lit. a rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, przeszkolenia dotyczącego umiejętności kształtowania motywacji do akceptowanych przez otoczenie zachowań, kształtowania nawyków celowej aktywności oraz prowadzenia treningu zachowań społecznych – wymaganego § 3 ust. 4 ww. rozporządzenia. (dowód: akta kontroli, str. 48-50)

Kierownik MOPS wyjaśniła, że *brak ww. przeszkolenia w przypadku pięciu osób zajmujących się, w ramach umowy-zlecenia, świadczeniem specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wynikał z przeoczenia tego wymogu. Jednocześnie dodała, że osoby te aktualnie nie wykonują omawianych usług.* (dowód: akta kontroli, str. 51)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność MOPS w zakresie organizacji świadczeń specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

2. Przyznawanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania

Opis stanu
faktycznego

W latach 2011–2013 kierownik MOPS wydała odpowiednio sześć, pięć i dwie decyzje administracyjne, w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, na okres od trzech do sześciu miesięcy, dla kolejno: dwóch, dwóch i jednego dziecka (jednemu przez 3 lata, drugiemu przez 2 lata, a trzeciemu przez rok). Decyzji odmownych nie wydawano, a także nie zwalniano z opłat za te usługi. (dowód: akta kontroli, str. 52-53)

Analiza wszystkich 13 wydanych decyzji, w tym 12 o przyznaniu specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania i jednej o zmianie warunków przyznania tych świadczeń wykazała, że:

- przed wydaniem decyzji, osoby zainteresowane składały pisemne wnioski o pomoc, zgodnie z postanowieniami § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. Do wniosków – w których określano m.in. wnioskowaną miesięczną liczbę godzin usług – dołączano: aktualne zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia psychicznego, dokumenty potwierdzające wysokość uzyskiwanego dochodu w rodzinie, decyzje o uzyskiwanych innych świadczeniach (tj. z tytułu zasiłku pielęgnacyjnego) oraz oświadczenie o sytuacji rodzinnej i stanie majątkowym;
- każdorazowo przeprowadzano rodzinne wywiady środowiskowe, w których ustalano sytuację osobistą, rodzinną, dochodową oraz majątkową osób i rodzin, stosownie do postanowień art. 107 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³;
- po skompletowaniu ww. dokumentów, kierownik MOPS (z upoważnienia Burmistrza Wysokiego Mazowieckiego) wydawała, z zachowaniem przepisów art. 35 § 3 i art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴,

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.

decyzje administracyjne o przyznaniu bądź zmianie warunków przyznania pomocy społecznej w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W każdej decyzji określono: zakres usługi, jej czas (od trzech do sześciu miesięcy), miesięczną liczbę godzin świadczonych usług (od 18 do 72), całkowity koszt jednej godziny usługi (28 zł w latach 2011–2012 i 32 zł w 2013 r.) wraz z miesięcznym kosztem, procentową odpłatność wnioskodawcy (od 7% do 55%) oraz termin płatności określony w § 5 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;

- wszystkie złożone wnioski o udzielenie tej pomocy zostały rozpatrzone pozytywnie i w pełni zrealizowane;
- wszystkie decyzje doręczono wnioskodawcom za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.
(dowód: akta kontroli, str. 52-58)

2.1. W latach 2011–2013 do MOPS nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi. W celu rozpowszechnienia m. in. wiedzy o wykonywanych przez MOPS usługach opiekuńczych, na stronie internetowej tej placówki zamieszczono informacje o możliwości skorzystania z tego rodzaju świadczeń. Ponadto pracownicy MOPS w latach 2011–2012 brali udział w spotkaniach z mieszkańcami miasta – zorganizowanych przez Uniwersytet Trzeciego Wieku i Urząd Miejski w Wysokiem Mazowieckiem – na których informowano o wszystkich rodzajach świadczeń socjalnych realizowanych przez MOPS.
(dowód: akta kontroli, str. 89-93)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność MOPS w zakresie przyznawania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania.

3. Prawdliwość naliczania odpłatności za świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych

Opis stanu
faktycznego

MOPS we wszystkich 13 wydanych w latach 2011–2013 decyzjach prawidłowo naliczał odpłatność za świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. I tak:

- cena jednej godziny specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci wynosiła 28 zł za godzinę w latach 2011–2012 oraz 32 zł w 2013 r. i była równa wynagrodzeniu brutto za godzinę pracy pobieranemu przez specjalistów wykonywujących to zadanie w ramach umowy–zlecenia;
- właściwie ustalano procentowe wskaźniki odpłatności za jedną godzinę usług. Wynikały one z wysokości dochodu osoby samotnie gospodarującej lub przypadającego na osobę w rodzinie w stosunku do aktualnej wysokości obowiązującego kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej;
- liczbę godzin faktycznie wykonanych usług w poszczególnych dniach i miesiącach danego roku dokumentowano w miesięcznych kartach pracy, podpisanych przez kierownika MOPS, osoby wykonujące te świadczenia i osoby wnioskujące o usługi;
- w każdym przypadku, opłata za świadczenia stanowiła iloczyn ceny jednej godziny tych usług, wskaźnika odpłatności określonego w procentach oraz liczby godzin świadczonych usług w ciągu miesiąca, zgodnie z wymogami § 4 ust. 5 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. (dowód: akta kontroli, str. 52-57 i 85)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność MOPS w zakresie naliczania i pobierania odpłatności za świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

4. Uzyskane dochody z tytułu świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych oraz planowanie i wydatkowanie dotacji na ten cel

Opis stanu faktycznego

4.1. W latach 2011–2013 MOPS zrealizował dochody z tytułu wykonywania specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w wysokości odpowiednio: 5.348 zł, 3.273 zł i 952 zł. Uzyskane dochody przekazano na rachunek Urzędu Miasta w Wysokiem Mazowieckiem w terminach określonych w zarządzeniu Kierownika MOPS z dnia 5 stycznia 2011 r. w sprawie wprowadzenia zasad polityki rachunkowości oraz wynikających z art. 255 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵.

(dowód: akta kontroli, str. 65-66, 76-77 i 85)

4.2. W latach 2011–2013 MOPS nie szacował wysokości dotacji niezbędnej do sfinansowania świadczonych specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik MOPS wyjaśniła, że *nie szacowałam wielkości tych środków, ponieważ Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku tego nie wymagał, gdyż wielkość tych dotacji była ustalana przez Wydział Polityki Społecznej tego Urzędu na podstawie wydatków ponoszonych w poprzednich latach, które prawie się nie zmieniały.*

(dowód: akta kontroli, str. 51)

Decyzjami Wojewody Podlaskiego na lata 2011–2013 przyznano dotacje celowe na świadczenie ww. usług w wysokości po 32 tys. zł w każdym z tych lat.

(dowód: akta kontroli, str. 59-60, 71 i 80)

Urząd Miejski w Wysokiem Mazowieckiem w okresie objętym kontrolą nie zwracał się do Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku o zwiększenie przyznanych dotacji. W ocenie kierownika MOPS, otrzymane w latach 2011–2013 dotacje zapewniły bowiem pełną realizację zadań związanych z wykonywaniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu ich zamieszkania.

(dowód: akta kontroli, str. 51)

4.3. W latach 2011–2013 MOPS otrzymał dotacje na wykonywanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu ich zamieszkania w wysokości kolejno 31.920 zł, 26.796 zł i 11.264 zł, które w całości wykorzystał.

(dowód: akta kontroli, str. 61, 72 i 81)

Otrzymałą dotację w latach 2011–2013, w łącznej wysokości 69.980 zł, wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem na pokrycie wszystkich kosztów (wynagrodzeń wraz z pochodnymi), wynikających z zawartych umów z sześcioma specjalistami świadczącymi badane usługi dla dzieci.

(dowód: akta kontroli, str. 8–25, 62-64, 73-75 i 82-84)

4.4. W latach 2011–2013 do MOPS nie wpłynęła żadna skarga lub wniosek dotyczący przyznawania i realizowania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

(dowód: akta kontroli, str. 86)

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi
Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶, wnosi o powierzanie świadczenia objętych kontrolą specjalistycznych usług opiekuńczych osobom spełniającym wymogi określone w § 3 ust. 4 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

⁵ Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 82. ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 4 lipca 2014 r.

Kontroler
Janusz Zawirski
główny specjalista kontroli państwowej

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Robert Skwarko

.....
podpis

.....
podpis